

Wanneer genocide wordt gereduceerd tot een oorlog om emoties

Persoonlijke reflecties

Dina Zbeidy, antropoloog, docent, onderzoeker

Tijdens een bijeenkomst ter voorbereiding van gesprekken rond de huidige oorlog tegen Gaza merkte ik hoe ik terugdeinsde en een bijna allergische reactie kreeg op het (overmatige)gebruik van het woord 'emoties'.

In de afgelopen dagen heb ik daarover nagedacht om te begrijpen waaraan ik mij zo stoorde. In diezelfde bijeenkomst werd mij namelijk duidelijk gemaakt dat ikzelf de laatste drie maanden behoorlijk emotioneel was. En dat klopt. Ik was een emotioneel wrak. Hoe kun je dat nou niet zijn, als je wakker wordt met de beelden van grijze lichaamsdelen die uit betonpuin steken, en naar bed gaat met beelden van schreeuwende verbrande kinderen en als je hoort van hele gezinnen die van de aardbodem zijn weggevaagd? Ik heb het allemaal gevoeld: boosheid, verdriet, frustratie, onmacht, uitputting.

Onlangs zaten de Nederlandse minister van onderwijs, studenten en medewerkers van academische instellingen bij elkaar om van gedachten te wisselen over de vraag hoe je een gesprek over deze materie het beste kunt voorbereiden. Hij drong erop aan, de discussies open te houden, "omdat je (dan) veel studenten een uitlaatklep geeft om hun gevoelens en emoties te uiten". Hij vervolgde: "blijf kennis delen, voer discussies en creëer begrip voor elkaars perspectief." (Bron: X)

Uit die eerste zin kun je afleiden dat deze bijeenkomsten, of het nu gaat om panels, lessen, sit-ins of andere activiteiten, vooral belangrijk zijn als uitlaatklep voor gevoelens – meer nog dan een gesprek over de feiten en het opleiden van studenten in Nederland over ernstige schendingen van mensenrechten en het internationaal recht. Daarbij speelt ook een rol dat een gesprek over de oorlog dan kennelijk in het kader staat van de verschillende perspectieven van de deelnemers. Binnen dit verband ga ik daar nu verder niet op in.

Tijdens deze bijeenkomst waren we het er allemaal over eens dat er ruimte moet zijn voor emoties. Wat ik echter schadelijk vind, is het REDUCEREN van deze oorlog tot een oorlog om emoties in plaats van een oorlog tegen Palestijnen. Ik noem een voorbeeld. In de afgelopen maanden werd verschillende keren in mijn bijzijn gezegd: "We moeten afzien van het gebruik van de term genocide, omdat dit voor sommige mensen kwetsend zou kunnen zijn". Uit het verband waarin dit werd gezegd kon ik opmaken dat met 'sommige mensen' vooral Israëli's in Nederland of Nederlanders met familie in Israël werden bedoeld. Dat betekent dat we heel voorzichtig moeten spreken over het doden van kinderen, ouders en grootouders, van hele gezinnen, en dat wij deze dingen niet bij de naam mogen noemen omdat dat kwetsend zou zijn voor anderen. De stelling was, samengevat: praten over genocide kan anderen kwetsen.

Maar ik zal de term genocide blijven gebruiken. Als je dat niet kunt plaatsen, kijk dan eens naar wat wetenschappers op het gebied van mensenrechten en genocide in de afgelopen twee maanden daarover hebben gezegd.

Er is een groot verschil tussen ruimte maken voor emoties, en spreken over genocide reduceren tot gebabbel over emoties.

Voor mij zijn deelname aan protesten en demonstraties de beste gelegenheden om mijn emoties te uiten en te delen. Ik put er kracht uit als wat ik weet en voel door duizenden anderen wordt gedeeld. Het doel van dergelijke momenten is om publiek, politici en de hele wereld te laten zien dat wij, met duizenden en wereldwijd met miljoenen, willen dat deze oorlog, de voortgaande kolonisatie en onderdrukking, stopt.

Toen ik deelnam aan evenementen die voornamelijk georganiseerd werden door studenten en medewerkers van academische instellingen, barstte ik verschillende keren in tranen uit. Ik werd door emoties overmand. Dat maakte dat moment nog groter dan het al was.

Al aan het begin van deze oorlog besloot ik dat ik mijn gevoelens niet meer zou onderdrukken en verbergen. Ik vond het geweldig dat mensen me lieten weten dat ze mijn tranen begrepen, en dat ik me daarvoor niet behoefde te verontschuldigen. Niettemin gaat de inhoud van wat ik te zeggen heb niet over mijn emoties (of die van anderen) bij deze oorlog. Op dit moment zijn niet onze gevoelens (hier veilig in Europa) aan de orde. Wat wel ter zake doet: het feit dat het Palestijnse volk wordt uitgemoord

Ik hoop dat academici, journalisten, onderzoekers, docenten en studenten waakzaam blijven en het onderscheid weten te maken tussen feiten en emoties. Laat het gepraat over emoties ons niet afleiden van dat waarvoor wij (als onderdeel van de samenleving) stáán: feiten vaststellen, die analyseren, studeren en bijdragen aan het academische debat. Altijd moet er ruimte zijn voor emoties, maar die mogen nooit worden ingezet om genocide te verhullen of daarover te zwijgen.